

ควบคุมคุณภาพการศึกษาไทยด้วยแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ครบวงจร QUALITY CONTROL THAILAND EDUCATION BY A COMPREHENSIVE LEARNING RESOURCES CENTER

ศิริกัญญา เนตรธานนท์*
Sirikanya Netrthanon

บทคัดย่อ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีคุณภาพการศึกษาค่อนข้างต่ำและเป็นปัญหาที่ยังแก้ไขไม่ได้ เมื่อมีการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ที่เป็นหนึ่งในตัวชี้วัดที่นำมาประเมินคุณภาพ ทำให้โรงเรียนหลายแห่งที่มีความพร้อมจัดเตรียมสอบให้นักเรียนก่อนสอบเพื่อให้ผ่านการประเมิน แต่ในทางตรงกันข้าม โรงเรียนที่ขาดแคลนทรัพยากรและบุคลากรจะไม่ได้มีโอกาสดังกล่าว ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และไม่สามารถวัดได้ว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการเตรียมสอบจากโรงเรียนและทำคะแนน O-NET ได้น้อยจะไม่มีความรู้ หากประเทศไทยมีแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ครบวงจรที่รวบรวมความรู้และทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน ผู้สอน และผู้ที่สนใจได้เข้ามาใช้ประโยชน์ เรียนรู้ด้วยตนเองได้ทุกที่ทุกเวลาเพียงแค่อินเทอร์เน็ต นอกจากจะแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือ Self-directed Learning ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (21st century) อีกด้วย

คำสำคัญ: การควบคุมคุณภาพ, คุณภาพการศึกษา, เทคโนโลยีการศึกษา, แหล่งเรียนรู้ออนไลน์

ABSTRACT

Thailand is a country with a relatively low quality of education and the problem is still remains unsolved. As for an exam, an assessment exam called O-NET is used as an indicator to determine the quality. In order to meet the standard by O-NET assessment, many schools offer tutorials sessions to prepare students before the exam. However, there are schools that lack of resources and personnel would not have an opportunity to have tutorial session for their students therefore it becomes a disadvantage for them. If there are online learning resources available and accessible for students, it could be beneficial for students, teachers, and others who is interest-

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ing in learning. Everybody can use online resources to and learn it at your own pace. In addition, it helps to solving the problem of education inequality and promotes self-directed learning which is an essential skill in 21st Century learner.

Keywords: quality control, quality of education, educational education, learning resources center.

บทนำ

คุณภาพการศึกษา หมายถึง การบ่งชี้คุณลักษณะที่มีความเป็นเลิศทางด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการบริหารและด้านวิชาการโดยผ่านกระบวนการผลิตอย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตตามกรรมวิธี การวัดด้วยเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของสังคม (สุภัทรา เอื้อวงศ์, 2557) แล้วคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยเป็นอย่างไร? มีการควบคุมคุณภาพ การศึกษากันหรือไม่ อย่างไร?

คุณภาพการศึกษาประเทศไทย

หากพูดถึงคำว่า คุณภาพการศึกษา เป็นที่ทราบกันดีว่าปัจจุบันมีหน่วยงานจากหลายสถาบัน วิเคราะห์และจัดอันดับคุณภาพการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งจากการทดสอบระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ ซึ่งเมื่อได้ผลการสอบออกมาก็มีการนำมาวิเคราะห์และประเมินคุณภาพ การศึกษาของแต่ละประเทศไว้มากมาย โดยเฉพาะประเทศไทยที่หลายฝ่ายกำลังมองว่าคุณภาพ การศึกษากำลังเป็นห่วงหรืออยู่ในขั้นวิกฤต โดยสถาบันที่สรุปผลการจัดอันดับคุณภาพการศึกษา ออกมาทำให้คนไทยเกิดความตื่นตัวมากที่สุด มีดังนี้

1. World Economic Forum (WEF) เป็นสถาบันที่จัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศต่าง ๆ โดยเน้นไปที่การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีการนำ เรื่องของการศึกษาและทักษะ (education and skills) มาวิเคราะห์ร่วมด้วย เนื่องจากมองว่า การศึกษาเป็นปัจจัยที่จะหนุนหรือถ่วงการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศนั่นเอง ทั้งนี้ WEF ได้เผยแพร่ รายงานดัชนีความสามารถทางการแข่งขันระดับโลก 4.0 (The global competitiveness index: GCI 4.0) ประจำปี 2018 เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของ 140 ประเทศทั่วโลก พบว่า อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาและทักษะของประเทศไทยอยู่อันดับที่ 66 ของโลก และมีถึง 7 ประเด็นหรือประมาณ 60% ของดัชนีชี้วัดทั้งหมดที่ประเทศไทยได้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภูมิภาค ซึ่งหนึ่งในนั้นคือ ด้านการศึกษาและทักษะ และถ้าเทียบกับประเทศในอาเซียน 12 ประเทศ ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 6 (Schwab, 2018) ดังภาพที่ 1

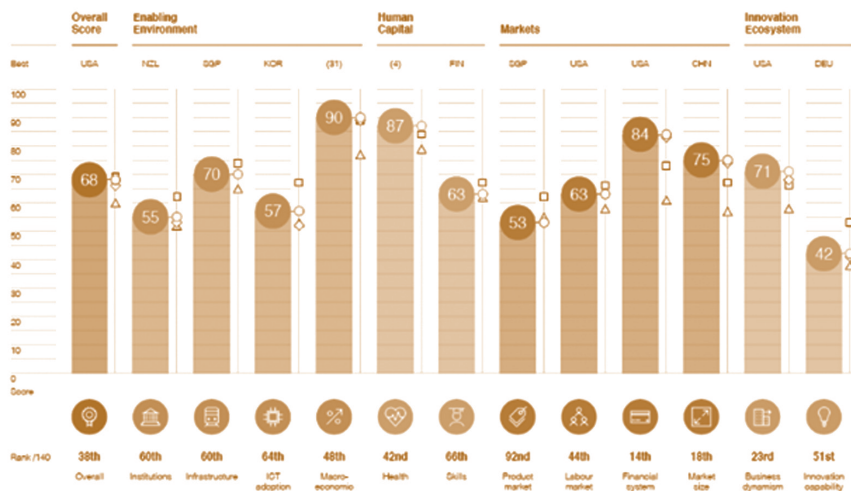
Thailand

38th/140

Global Competitiveness Index 4.0 2018 edition

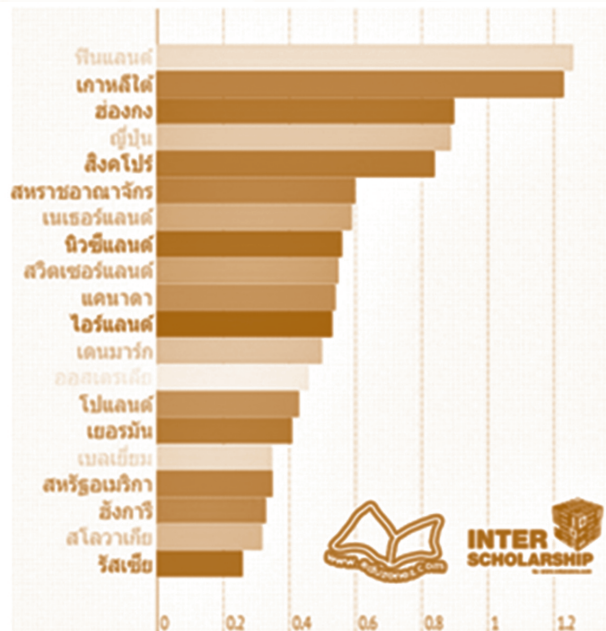
Rank in 2017 edition: 40th/135

Performance Overview Key ◇ Previous edition ▲ Upper middle income group average □ East Asia and Pacific average 2018

ภาพที่ 1 ดัชนีความสามารถทางการแข่งขันระดับโลก 4.0 ของประเทศไทย
ด้านการศึกษาและทักษะ ประจำปี 2018

2. Pearson บริษัทด้านการศึกษามีชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกา ได้จัดอันดับประเทศที่มีระบบการศึกษาที่ดีที่สุดในโลก จากการรวบรวมข้อมูลผลสอบในระดับนานาชาติและข้อมูลอื่น ๆ เช่น อัตราการศึกษา จากทั้งหมด 40 ประเทศทั่วโลก ซึ่งการจัดอันดับเมื่อปี 2012 พบว่า 10 อันดับแรก ได้แก่ ฟินแลนด์ เกาหลีใต้ ฮังการี ญี่ปุ่น สิงคโปร์ อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ สวิตเซอร์แลนด์ และแคนาดา ตามลำดับ ขณะที่ประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส และเยอรมนี จะอยู่ในอันดับรองลงไป ส่วนประเทศที่เป็น 4 อันดับสุดท้ายจาก 40 ประเทศทั่วโลก ได้แก่ อันดับที่ 37 ประเทศไทย อันดับที่ 38 เม็กซิโก อันดับที่ 39 บราซิล และอันดับที่ 40 อินโดนีเซีย (20 อันดับ ประเทศที่มีการศึกษาที่ดีที่สุดในโลกโดย Pearson (Online, 2012) ดังภาพที่ 2

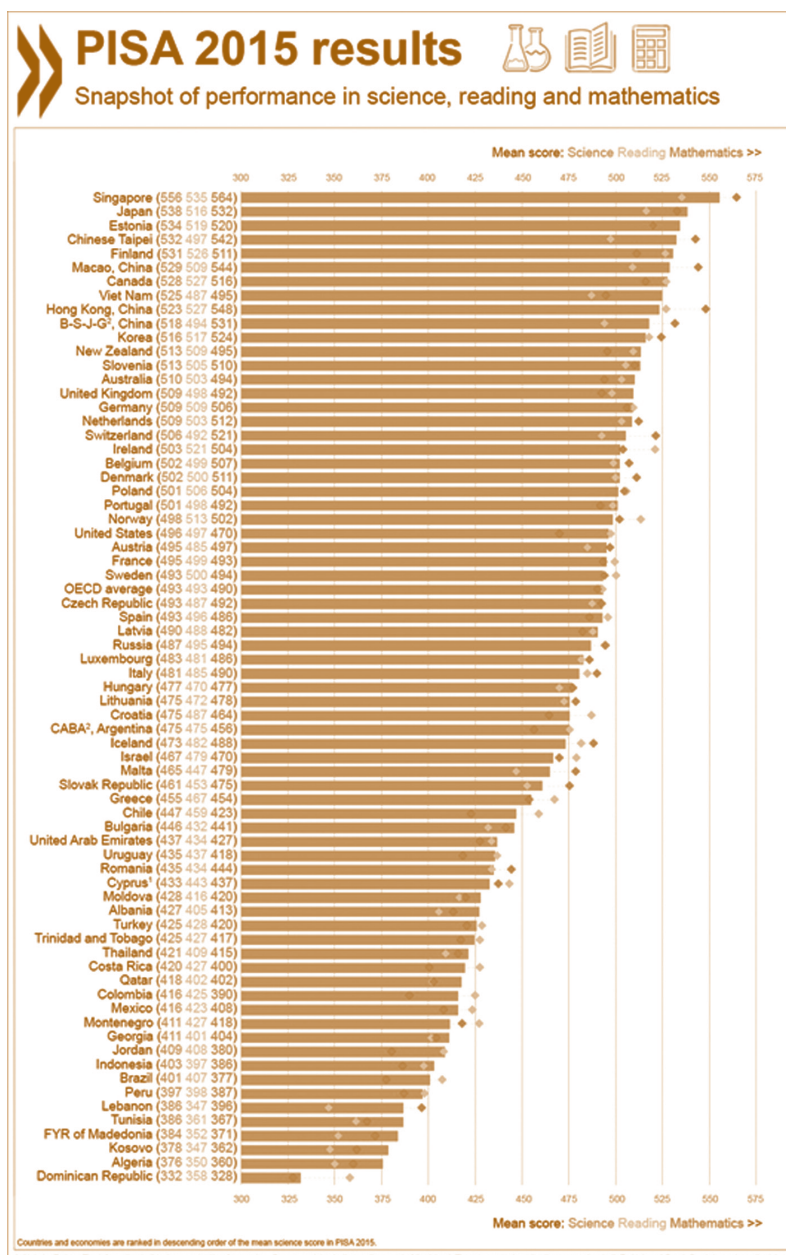
ภาพที่ 2 20 อันดับประเทศที่มีการศึกษาที่ดีที่สุดในโลก โดย Pearson (Online, 2012)

จากการวิเคราะห์ประเทศที่มีอันดับการศึกษาที่ดีที่สุดจะมุ่งเน้นเรื่องคุณภาพของครูผู้สอน และความจำเป็นต่อการจ้างครูที่ดีที่สุด ซึ่งอาจรวมถึงการได้รับความเคารพในทางวิชาชีพและสถานะทางสังคมเช่นเดียวกับรายได้ที่ได้รับ แต่การจัดอันดับนี้ยังไม่ได้แสดงความสัมพันธ์ที่แนบชิดของตัวแปรระหว่างรายได้สูงและการสอนที่มีคุณภาพ แต่จากรายงานระบุว่าระบบการศึกษาที่สูงและต่ำยังมีผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่พึ่งพาแรงงานที่ใช้ทักษะอย่างประเทศไทยนั่นเอง

3. Programme for International Student Assessment (PISA) คือโครงการประเมินผลนักเรียนในระดับนานาชาติของประเทศสมาชิกองค์กรเพื่อความร่วมมือและพัฒนาเศรษฐกิจ ดำเนินการโดย Organization for Economic Co-operation and development (OECD) มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1999 มีประเทศสมาชิกเข้าร่วมจากทั่วโลก 72 ประเทศ โดยมีประเทศเอเชียที่เข้าร่วมตั้งแต่ต้นคือ ฮ่องกง ไต้หวัน สิงคโปร์ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และไทย ส่วนมาเลเซียและเวียดนามเพิ่มมาเป็นประเทศสมาชิกเมื่อปี 2012 มีจุดประสงค์เพื่อสำรวจระบบการศึกษาของประเทศว่าได้เตรียมเยาวชนของชาติให้พร้อมสำหรับการใช้ชีวิตและการมีส่วนร่วมในสังคมในอนาคตเพียงพอหรือไม่ เป็นการประเมินสมรรถนะของนักเรียนวัย 15 ปีที่จะใช้ความรู้และทักษะเพื่อเผชิญกับโลกในชีวิตจริงมากกว่าการเรียนรู้ตามหลักสูตรในโรงเรียน โดยประเมินต่อเนื่องทุก ๆ 3 ปี ในด้าน “การรู้เรื่อง (literacy)” แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการอ่าน (reading literacy) ด้านคณิตศาสตร์

(mathematical literacy) และด้านวิทยาศาสตร์ (scientific literacy) ผลการประเมินปีล่าสุดที่เผยแพร่แล้วคือ ปี 2015 เน้นการประเมินด้านวิทยาศาสตร์เป็นหลัก มีด้านการอ่านและด้านคณิตศาสตร์เป็นด้านรอง และมีการประเมินการแก้ปัญหาแบบร่วมมือ (collaborative problem solving) เข้ามาด้วยซึ่งเป็นนวัตกรรมใหม่ (innovative domain) (โยธิน มานะบุญ และอภิวัฒน์ มุทิรางกูร, ออนไลน์, 2559) ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ผลการประเมินนักเรียนในระดับนานาชาติ ประจำปี 2015 (PISA 2015)

จากภาพที่ 3 แสดงผลการประเมินนักเรียนร่วมกับนานาชาติ ประจำปี 2015 (PISA 2015) ผลปรากฏว่า สิงคโปร์ได้คะแนนสูงสุดขึ้นมาเป็นอันดับ 1 ของโลกเป็นปีแรก อันดับที่ 2 ญี่ปุ่น อันดับที่ 3 เอสโตเนีย อันดับที่ 4 ไต้หวัน และอันดับที่ 5 ฟินแลนด์ แต่ถ้าดูเฉพาะอันดับประเทศในอาเซียน ปรากฏว่า อันดับที่ 1 สิงคโปร์ อันดับที่ 8 เวียดนาม อันดับที่ 50 ประเทศไทย และอันดับที่ 62 อินโดนีเซีย โดยประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านวิทยาศาสตร์ 421 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 493 คะแนน) ด้านการอ่าน 409 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 493 คะแนน) และด้านคณิตศาสตร์ 415 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 490 คะแนน)

ผลการทดสอบดังกล่าวสะท้อนสัมฤทธิ์ผลด้านการศึกษาของประเทศไทยอย่างชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง โดยอันดับและคะแนนลดลงจากการทดสอบครั้งก่อนเมื่อปี 2012 ทุกวิชา โดยวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์อยู่อันดับที่ 54 ส่วนวิชาการอ่านอยู่อันดับที่ 57 ซึ่งถือว่าเป็นอันดับที่ต่ำมาก นับว่าน่าเป็นห่วงมากสำหรับประเทศไทย

4. International Institute for Management Development (IMD) หรือ สถาบันเพื่อพัฒนาการจัดการนานาชาติ ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จาก 63 ประเทศ (world competitiveness ranking) เมื่อพิจารณาอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาพบว่า ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 56 โดยลดลง 2 อันดับเมื่อเทียบกับปี 2560 (ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ประจำปี 2018, ออนไลน์, 2561) ดังภาพที่ 4

อันดับหมวดย่อย	2017	2018
สาธารณูปโภคพื้นฐาน	34	31
โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี	36	36
โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์	48	42
สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	57	58
การศึกษา	54	56

ภาพที่ 4 ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย โดย IMD ประจำปี 2561

เมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่เข้าร่วม 5 ประเทศ พบว่าประเทศไทยอยู่อันดับที่ 3 เป็นรองสิงคโปร์และมาเลเซีย แต่อันดับดีกว่าอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์

จากตัวอย่างทั้ง 4 สถาบันที่จัดอันดับการศึกษาข้างต้น แสดงผลที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า คุณภาพการศึกษาของประเทศไทยอยู่ในขั้นวิกฤต หรือมีคุณภาพที่ไม่ดีนักหากเทียบกับประเทศอื่น ๆ

ทั้งในระดับโลกหรือแม้แต่ระดับภูมิภาคอาเซียนเองก็ตาม สิ่งที่น่าห่วงก็คือแนวโน้มคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยดูเหมือนว่าจะตกลงเรื่อย ๆ หากไม่มีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น หรือถ้ายังย่ำอยู่กับที่ประเทศอื่น ๆ ก็จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาจนแข่งประเทศไทยไปในที่สุด ซึ่งส่งผลให้เห็นดังการจัดอันดับหรือการทดสอบต่าง ๆ ที่สุดท้ายแล้วอันดับของประเทศไทยก็ไม่มีทางขยับให้สูงขึ้นได้เลย

ความจริงของการเรียนการสอนไทย

การควบคุมคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้โดยเฉพาะ นั่นคือ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. โดยที่ผ่านมามีตัวชี้วัดหนึ่งที่ สมศ. ใช้เพื่อประเมินคุณภาพของสถานศึกษาแต่ละแห่งคือ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-NET) ของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปัญหาที่พบคือ ผลคะแนน O-NET น้อยหรือไม่ได้มากตามที่ สมศ. กำหนดไว้ ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาใหญ่ของสถานศึกษาแต่ละแห่งเลยทีเดียว เนื่องจากคะแนนนี้นับมาเป็นหนึ่งในตัวบ่งชี้ที่พิจารณาถึงคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ แต่สำหรับการประเมินสถานศึกษารอบ 4 นี้ สมศ. จะใช้คะแนนข้อสอบกลางควบคู่กับคะแนน O-NET โดยจะนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินผลการเรียนของนักเรียนและยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะสามารถชี้ให้เห็นคุณภาพของสถานศึกษาแต่ละแห่งอย่างแท้จริงได้โดย สมศ. มีแผนจะเริ่มดำเนินการในปีการศึกษา 2557 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2 โดยเห็นว่าหากนโยบายนี้เดินหน้าและมีการนำมาใช้จริงจะเป็นเรื่องดี เพราะการประเมินคุณภาพภายนอกที่ผ่าน ๆ มาใช้เพียงคะแนน O-NET ของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นตัวบ่งชี้หนึ่งในการประเมินเท่านั้น หากมีผลจากการใช้ข้อสอบกลางด้วยก็จะเป็นเรื่องที่ดีที่ สมศ. อาจจะนำมาใช้ประโยชน์ต่อไปได้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), ออนไลน์, 2557)

สิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความวิตกกังวลต่อการประเมินคุณภาพสถานศึกษาของ สมศ. และต้องการให้สถานศึกษาของตนผ่านการประเมินของ สมศ. คือ วิธีการที่โรงเรียนและครูในแต่ละโรงเรียนเลือกใช้เพื่อทำให้คะแนน O-NET ของนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่ สมศ. กำหนด โดยแทนที่จะปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน วิธีการเรียนการสอน หรือปลูกฝังทักษะที่นักเรียนจำเป็นต้องนำไปใช้ในการสอบ เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดวิเคราะห์ ฯลฯ แต่กลับเลือกใช้วิธีการเตรียมนักเรียนหรือติวเพื่อสอบแทน

หากแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คิดเป็น 100% นักเรียนกลุ่มแรก จำนวน 30% จะเป็นกลุ่มที่เรียนตามมีตามเกิด เรียนไปตามปกติ เมื่อจะสอบก็ตามมีตามเกิด ให้นักเรียนอ่านหนังสือเอง หากนักเรียนไม่อ่านก็แล้วแต่ คะแนนก็ออกมาตามสภาพจริง โดยส่วนมากนักเรียนกลุ่มนี้จะเป็น

กลุ่มโรงเรียนชายขอบหรือโรงเรียนที่ไม่มีความพร้อมทางด้านครูหรือสภาพแวดล้อมทางการศึกษาเท่าใดนัก กลุ่มที่สอง จำนวน 20% ต่อมา จะเป็นกลุ่มที่ครูเน้นการติวเพื่อสอบ ติวให้นักเรียนด้วยข้อสอบ O-NET ไม่ได้อิงกับเนื้อหาบทเรียนที่สอนนักเรียนตามปกติเท่าใดนัก หรือไม่เหมือนกับที่ครูสอนตามแผนการสอนหรือสอนตามหลักสูตร ด้วยความที่เนื้อหาไม่เหมือนกับการเรียนการสอนตามปกติ ครูจึงต้องใช้เวลาออกมาติวให้นักเรียนก่อนการสอบจริง บางโรงเรียนใช้เวลาในช่วงเย็น ซึ่งอาจใช้เวลาเป็นเดือน แต่บางโรงเรียนอาจใช้เวลาแค่ 2 สัปดาห์แต่เป็นสัปดาห์แห่งการติวเพียงอย่างเดียวในทุกวิชาที่มีการสอบ เป็นต้น ส่วนกลุ่มที่ 3 เกือบครึ่งของจำนวนนักเรียนทั้งหมดคือนักเรียนต้องอ่านหนังสือเอง ขวนขวายเอง เก่งเอง อาจเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงอยู่แล้ว หรือครอบครัวค่อนข้างมีฐานะที่อาจไปหาที่เรียนพิเศษเพิ่มเติมเพื่อติวก่อนสอบ หรืออาจจ้างครูมาสอนพิเศษที่บ้านเพื่อให้นักเรียนสามารถทำคะแนน O-NET ให้ดีที่สุด

สิ่งที่เกิดขึ้นนี้ทำให้เกิดคำถามว่า คุณภาพการศึกษาของประเทศไทยจะดีได้อย่างไร หากการเรียนการสอนที่เป็นอยู่นั้นไม่ได้เกี่ยวข้องหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกับการวัดและการประเมินที่ สมศ. ต้องการ?

สิ่งที่สังคมไทยและการศึกษาไทยเป็นอยู่ในทุกวันนี้คือ เมื่อจะมีการประเมินคุณภาพสถานศึกษาจาก สมศ. และโรงเรียนทราบว่าจะวัดหนึ่งคือคะแนนการสอบ O-NET โรงเรียนจึงจัดติวให้นักเรียนก่อนสอบ ซึ่งโรงเรียนที่ทำแบบนี้ได้คือโรงเรียนที่ทั้งครูและนักเรียนมีความพร้อมแต่มีคำถามคือ การเตรียมตัวนักเรียนตามแนวข้อสอบ ติวเพื่อสอบ สอบแล้วก็ลืม แล้วเด็กจะได้อะไร? คะแนน O-NET ดี ผ่านเกณฑ์ที่ สมศ. กำหนด โรงเรียนผ่านการประเมินคุณภาพ แปลว่าโรงเรียนนั้นมีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจริงหรือ? ในทางตรงกันข้าม การที่โรงเรียนอีกหลายแห่งไม่ได้มีความพร้อมที่จะเตรียมการสอบแบบนั้นได้ หรือบางแห่งแม้ครูจะพร้อมแต่ก็ไม่ได้เตรียมการสอบให้กับเด็กให้คะแนนที่ได้มาจากตัวเด็กเอง ถ้าได้คะแนนน้อยกว่าแปลว่าเด็กคนนั้นเก่งไม่เท่าเด็กที่ได้รับการติวใช่หรือไม่? ก็ไม่น่าจะใช่คำตอบ บางทีหากเด็กกลุ่มนี้มีครูมาเตรียมสอบให้ก่อนสอบจริง ก็อาจจะทำได้คะแนนดีเหมือนเด็กในกลุ่มแรกก็ได้ แต่เมื่อเด็กกลุ่มนี้ไม่มีครูมาเตรียมสอบให้ ไม่รู้แนวข้อสอบเด็กอ่านหนังสือเตรียมสอบด้วยตนเองอย่างแท้จริง แล้วผลที่วัดแสดงว่าเด็กโรงเรียนนี้ไม่มีความรู้เท่ากับเด็กกลุ่มข้างต้นได้หรือไม่? ถูกต้องจริงหรือไม่? ถ้าจริงดังที่ตั้งสมมติฐานแล้ว เพราะเหตุใดเมื่อหน่วยงานระดับโลกต่าง ๆ มาทดสอบเพื่อจัดอันดับการศึกษา อันดับของประเทศไทยถึงอยู่อันดับที่ไม่ดี?

แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ครบวงจรคือคำตอบ

ถ้าประเทศไทยยังคงควบคุมคุณภาพการศึกษาด้วยการประเมินคุณภาพ และหนึ่งในตัวชี้วัดคุณภาพของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่ สมศ. กำหนดคือ คะแนน O-NET ดังนั้น สิ่งที่เป็นโจทย์ท้าทายสถานศึกษาแต่ละแห่งคือ จะทำอย่างไรให้นักเรียนสามารถทำคะแนน O-NET ได้ถึงเกณฑ์ที่ สมศ.

กำหนด การจัดเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเหมือนที่หลายโรงเรียนทำกันคงเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เพราะสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมที่ไม่เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นครูผู้สอน ทรัพยากร เวลา หรือแม้กระทั่งตัวผู้เรียนเองก็ตาม ดังนั้น การมีแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง หรือแม้กระทั่งเพื่อให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้เป็นสื่อในการเตรียมความพร้อม หรือแนะนำให้นักเรียนได้เข้าใช้หรือศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ด้วยตัวเองควบคู่กับการเรียนการสอนในห้องเรียน อาจเป็นทางออกที่ดีกว่า

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย อย่างกว้างขวาง และต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (มะลิวัลย์ จันทนการ, ออนไลน์, 2556) โดยแหล่งเรียนรู้จะมีความสำคัญคือ ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ตามอัธยาศัย ศึกษาหาความรู้ได้ตลอดชีวิต ปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง หรือ Self-directed Learning ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วย

ในยุคดิจิทัล แหล่งเรียนรู้ที่ตอบโจทย์คงเป็นแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ ซึ่งหมายรวมถึงแหล่งรวบรวมความรู้ที่ให้ผู้ให้บริการ ไม่ว่าจะเป็นใคร อยู่ที่ไหน เวลาใดก็ตาม ก็สามารถเข้ามาใช้ได้เพียงต้องมีอินเทอร์เน็ต ซึ่งสิ่งที่บรรจุในแหล่งเรียนรู้ออนไลน์อาจไม่ได้รวบรวมเฉพาะข้อสอบ O-NET เท่านั้น แต่มีบทเรียนและแบบทดสอบอื่น ๆ ด้วย อาทิ ข้อสอบรายจุดประสงค์ ข้อสอบกลางภาค ข้อสอบปลายภาค ข้อสอบออนไลน์ที่สามารถทำในระบบแล้วทราบผลทันที (e-Exam) นอกจากนี้ยังมีคลังหนังสือออนไลน์ (e-Books) คลังสื่ออิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ (e-Learning) คลังตำราเรียนออนไลน์ (e-Textbook) อีกด้วย

แหล่งเรียนรู้ออนไลน์จะเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับโรงเรียนที่ขาดแคลนบุคลากร โรงเรียนที่มีครูไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ครูที่มีวุฒิการศึกษาไม่ตรงสาขาวิชาที่ต้องสอน ครูที่ต้องสอนแทน หรือถ้าจะเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการสอบวัดมาตรฐาน แหล่งเรียนรู้นี้ก็จะเป็นทางเลือกสำหรับครูที่ไม่พร้อมจะจัดเตรียมสอบให้นักเรียน การมีแหล่งเรียนรู้แบบออนไลน์สำหรับผู้เรียนและครูสอนในยุคดิจิทัลหรือยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทต่อการศึกษาอย่างมากแบบนี้ จะช่วยลดช่องว่างของความไม่เท่าเทียมหรือความขาดแคลนสื่อต่าง ๆ ได้มาก เพียงแค่มีอินเทอร์เน็ตทุกคนก็จะสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นอยู่ที่ใดก็ตาม

ในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่การศึกษามีคุณภาพมาก ๆ เช่น สิงคโปร์ ฮ่องกง ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ หรือแม้กระทั่งประเทศที่กำลังพัฒนาทางการศึกษาอย่างแอฟริกาใต้ สิ่งหนึ่งที่ประเทศเหล่านี้มีเหมือนกันและให้ความสำคัญเป็นอย่างมากคือ การมีแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ครบวงจร และมีผู้ใช้งานในระบบซึ่งเป็นนักเรียน นักศึกษา ครูผู้สอน หรือแม้แต่ผู้ปกครองในประเทศนั้น ๆ เข้าใช้งาน

เป็นจำนวนมากและเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้เป็นประจำ ที่สำคัญคือแหล่งเรียนรู้ในประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ จะไม่ได้มีแค่คลังข้อสอบ, e-Books, e-Learning หรือแค่ Resources Center อย่างในประเทศไทย เท่านั้น แต่จะรวบรวมสื่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน หนังสือ e-Learning ตำราเรียน และมีการให้คำปรึกษาออนไลน์กับผู้สอนโดยตรง นับว่าเป็นตัวอย่างที่ดีมากหากประเทศไทยจะทำแหล่งเรียนรู้แบบนี้บ้าง อาจทำเป็น e-Library หรือ Digital Library ที่รวบรวมหนังสือและสื่อการเรียนการสอนสำหรับครูและนักเรียนโดยเฉพาะ ให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ ศึกษาข้อสอบ อ่านหนังสือเพิ่มเติม โดยไม่ต้องรอให้อาจารย์สอน และอาจารย์ก็ได้ใช้สื่อจากแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวนี้สำหรับพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองได้ และถ้าเปิดโอกาสให้คนทั่วไปได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้นี้ได้ด้วย ก็จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่ไม่ได้เรียนในระบบ และผู้ที่อยากศึกษาหาความรู้ด้วยตัวเอง ซึ่งเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตอีกด้วย

บทสรุป

คุณภาพการศึกษาของประเทศไทยในวันนี้เป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงและถือว่าอยู่ในจุดวิกฤต แม้จะมีการวิเคราะห์จุดอ่อนของการศึกษาของประเทศไทยว่าเกิดจากอะไร ควรแก้ไขอย่างไร แต่ท้ายที่สุดแล้วผลการทดสอบหรือการจัดอันดับในปีต่อ ๆ มา ก็ได้ผลแบบเดิมทุกครั้ง สิ่งนี้คงสะท้อนออกมาเป็นคำถามที่เชื่อว่าหลายคนก็อยากได้คำตอบว่า ควรจะอย่างไรให้การศึกษาไทยมีคุณภาพ หรือมีอันดับคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้นกว่านี้?

การมองคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยจากการจัดอันดับอาจเป็นเรื่องที่ใหญ่และไกลตัวเกินไป หากพูดถึงคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา คงปฏิเสธไม่ได้ว่าประเทศไทยมีการควบคุมคุณภาพด้วยระบบประเมินคุณภาพจาก สมศ. และหนึ่งในตัวชี้วัดที่นำมาพิจารณาการผ่านเกณฑ์คือ คะแนน O-NET ซึ่งการเตรียมนักเรียนตามแนวข้อสอบก็ตี ตีเพื่อสอบก็ตี ทำให้คะแนน O-NET ผ่านเกณฑ์ที่ สมศ. กำหนด และทำให้โรงเรียนนั้น ๆ ผ่านการประเมินคุณภาพ แต่ต้องอย่าลืมว่า มีโรงเรียนอีกหลายแห่งที่ไม่ได้มีความพร้อมพอที่จะเตรียมนักเรียนก่อนสอบ และถ้าผลคะแนนที่ออกมาไม่ดีก็ไม่ได้แปลว่าเด็กเหล่านั้นไม่มีความรู้เทียบเท่ากับเด็กที่ได้รับการเตรียมสอบ แค่ว่าพวกเขาไม่มีโอกาสก็เท่านั้นเอง

น่าจะดีกว่า หากประเทศไทยจะมีแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์เหมือนประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน ในเอเชีย หรือในโลก เป็นแหล่งเรียนรู้ที่รวบรวมความรู้และทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน ผู้สอน และผู้ที่สนใจ โดยไม่ได้ทำเป็นแหล่งเรียนรู้เฉพาะหน่วยงานเท่านั้นเพราะเข้าถึงได้ยาก แต่เป็นแหล่งเรียนรู้กลางที่รวบรวมทรัพยากรที่เหมาะสมกับผู้ใช้งานทุกระดับให้เข้ามาใช้ประโยชน์ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เมื่อใด ที่ใด เวลาใด ก็สามารถทำได้ หากมีสิ่งนี้จริง ๆ นอกจากจะแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว เชื่อว่าจะสามารถลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-directed learning) ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วย และไม่แน่ว่าการที่ผู้เรียน

สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองเนื่องจากมีทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอต่อความต้องการที่สามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียมแบบนี้ การสามารถลดความเหลื่อมล้ำและลดช่องว่างทางการศึกษาที่เคยมีลงได้บ้าง อาจทำให้คุณภาพการศึกษาของประเทศไทยเมื่อเทียบกับนานาชาติอาจจะพัฒนาขึ้นกว่าเดิมก็เป็นได้

บรรณานุกรม

- ธีรติร บรเรทิง. (2555). *ผลสอบ PISA กับอนาคตการศึกษาไทยในเวทีโลก* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://blog.eduzones.com/tonsungsook/120382> [2555, 8 ธันวาคม].
- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2556). *ยกเชียงใหม่-ปราจีนบุรี-กำแพงการศึกษา สสค. เชื้อมั่นไทยลงมือจริงจัง 10 ปีปฏิรูปสำเร็จได้* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1386315925 [2556, 6 ธันวาคม].
- ผลการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ประจำปี 2018* (ออนไลน์). (2561). เข้าถึงได้จาก: http://thailandcompetitiveness.org/topic_detail.php?lang=Th&ps=120# [2561, 31 พฤษภาคม].
- ภาวิธ ทองโรจน์. (2556). *อุดมศึกษาไทยตามหลังกัมพูชา อันดับ 8 ในเออีซี / สำนักพิมพ์ตำรา Pearson ตอกซ้ำร้าย “กลุ่มบ๊วย”* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaipost.net/news/271212/67228> [2556, 27 ธันวาคม].
- มะลิวัลย์ จันทนการกร. (2556). *ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://nmk.ac.th/maliwan2/page/4_2librarysource.html [2556, 10 มีนาคม].
- 20 อันดับ ประเทศที่มีการศึกษาดีที่สุดในโลกโดย Pearson 2012* (ออนไลน์). (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก: <http://th.interscholarship.com/chanitsiree/1114> [2556, 6 ธันวาคม].
- โยธิน มานะบุญ และอภิวัฒน์ มุทิรางกูร. (2559). *ผลการสอบ PISA ปี 2015 เด็กไทยอยู่อันดับที่ 55: ปฏิรูปการศึกษาด้วยพุทธธรรม* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://mgronline.com/daily/detail/9590000129486> [2560, 10 มกราคม].
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2557). *สมศ. เล็งใช้คะแนนสอบกลาง-โอเน็ต ประเมิน รร. รอบ 4* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaipost.net/news/250314/87992> [2557, 25 มีนาคม].
- สำนักส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2556). *วิเคราะห์ World Economic Forum* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/politics/education/20130910/528761/วิเคราะห์-World-Economic-Forum.html> [2556, 10 กันยายน].

ปีที่ 15 ฉบับที่ 3 เดือนมกราคม-มีนาคม 2562

- สุภัทรา เอื้อวงศ์. (2557). *นโยบาย การวางแผนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- Annual E-learning Standards Seminar. (2011). *Masterplan for ICT in education*, Singapore: Ministry of Education Singapore.
- E-Learning International Cooperation Team. (2006). *Main achievements for ICT use in education in Korea 1996-2006*. Seoul: Korea Education and Research Information Service.
- Hong Kong Education Bureau. (2009). *Working group on textbooks and e-Learning resources development, main report* (Online). Available: <https://www.edb.gov.hk/attachment/en/curriculum-development/resource-support/textbook-info/wg%20final%20report.pdf> [2012, November 27].
- Huff Post Education. (2012). *Best education in the world: Finland, South Korea top country rankings, U.S. rated average* (Online). Available: http://www.huffingtonpost.com/2012/11/27/best-education-in-the-world_2199795.html [2012, November 27].
- OECD. (2009). *Assessment framework*. Paris, France: OECD publishing.
- . (2010). *PISA 2009 results: What makes a school successful? resources, policy and practices Vol. IV*. Paris, France: OECD publishing.
- . (2011). *Strong performers and successful reformers in education: Lessons from PISA for the United States*. Paris, France: OECD publishing.
- . (2013). Snapshot of performance in mathematics, reading and science: PISA 2015. In *PISA 2012 Results in focus what 15-year-olds know and what they can do with what they know* (p. 5). Paris, France: OECD publishing.
- Pearson. (2012). *Index of cognitive skills and educational attainment* (Online). Available: <http://thelearningcurve.pearson.com/index/index-ranking> [2012, February 18].
- Schwab, Klaus (Ed.). (2018). *The global competitiveness report 2018*. Geneva, Switzerland: The World Economic Forum.
- Severin, Eugenio, & Capota, Christine. (2011). *The use of technology in education: Lessons from South Korea*. Washington, DC: Inter-American Development Bank.